

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ* tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
07.02.2025.

Nevroz Uysal Aşlan
Sırnak Milletvekili

İskenderun T Tipi Cezaevi'nde tutulan 85 yaşındaki Sıddık Güler'in alzaymır, hipertansiyon, kalp ve iltihaplı eklem romatizması gibi birçok hastalığı bulunmaktadır. Kişisel ihtiyaçlarını karşılayamadığı için Güler, kaldığı İskenderun T Tipi Cezaevi'nden Menemen R Tipi Cezaevi'ne nakledilmiştir. Ağır hasta mahpus, Menemen Cezaevi'ndeyken de sağlık sorunları nedeniyle birçok kez hastaneye sevk edilmiştir. Tedavisi esnasında sevk edildiği İzmir Atatürk Araştırma Hastanesi tarafından mahpus hakkında kocama haline dair rapor düzenlenmiştir. Ancak mahpus hakkında böylesi bir rapor yokmuşçasına hareket eden cezaevi idaresi "tedaviyi ret ediyor" gerekçesi ile mahpusu tekrar İskenderun T Tipi Cezaevi'ne göndermiştir. Hasta mahpus hakkında düzenlenen rapor bu sürede yasal temsilcileri ile paylaşılmamış ve yasal temsilcileri tarafından yakın zamanda tesadüfen öğrenilmiştir.

Aile ile yaptığım görüşmede mahpusun neden "tedaviyi ret ettiği" sorulduğunda; mahpusun tedavi ret etmek gibi bir durumunun olmadığını, hastane sevklerinde kötü muameleyle maruz kaldığı, hastaneye götürüldüğünde ise kolluk tarafından hangi suç tipinden yattığının özellikle belirtilmesi üzerine mahpusun bu durumu kabul etmediğini ve olayın bundan ibaret olduğu söylenmiştir.

İzmir Atatürk Araştırma Hastanesi'nde yapılan tedavi ve teşhisle mahpusun zaten tedaviye rıza gösterdiğini ortaya koyarken, mahpusun uğradığı ayrımcılık ve kötü muameleyle karşı çıkması tedaviyi ret ettiği gibi gösterilip, İskenderun Cezaevi'ne nakledilmesine gerekçe yapıldığı anlaşılmaktadır. Alzaymır hastası da olan 85 yaşındaki mahpusun tedaviyi ret ettiğine ilişkin beyanının hangi koşul ve şart altında alındığını veya alınıp alınmadığı ile rızası dışında konuya ilişkin bir dilekçeye imza attırılıp attırılmadığı tarafımızca bilinmemektedir.

İskenderun T Tipi Cezaevi'ne gönderilmesi sonrasında halihazırda tek başına hareket edebilmesi mümkün olmayan mahpusa elektrikli sandalye temini için vasisi tarafından bir başvuru yapılmıştır. Ancak vasinin elektrikli sandalye alım talebi, kantin listesinde olmadığı gerekçesine dayanılarak kurum idaresince ret edilmiştir.

Edindiğimiz bilgilere göre; mahpusun avukatının girişimleri ve çabası sonucunda konu hakkında görüşmek üzere cezaevi savcısı tarafından kurum 1. Müdürü aranmıştır. Yapılan görüşmede müdür, "*başvuru yapılsın bakanlığa soralım*" demiştir. Ancak yapılan yazılı başvuruya hiçbir gerekçe yazmadan sadece mahpusun yattığı suçun nevi yazılarak kurum idaresince bu talep bir kez daha ret edilmiştir.

Cezaevinde bulunan elektrikli olmayan tekerlekli sandalye ise hasta mahpusun görüşlere çıkması veya kaldığı kişilerce odada bulunan butona basılması halinde getirildiği ve getirilme gerekçesi ortadan kalkınca tekrar geri alındığı. Ayrıca tek kullanımlık şeklinde verilen bu tekerlekli sandalyeyi mahpusun tek başına itebilecek gücü olmadığından yine birilerinin yardımına ihtiyaç duyarak ancak kullanabildiği belirtilmektedir.

Hareket edebilmek için sürekli birlikte kaldığı kişilerden destek istemek zorunda kalan mahpusun, en çok gece tuvalet ihtiyacı için kalktığı anda zorlandığı ifade edilmektedir. Birlikte kaldığı kişileri uyandırmak ve destek istemek zorunda kaldığı için kendini kötü hissettiği belirtilen mahpusun, destek alarak havalandırmaya çıktığında dahi sabit bir sandalyeye oturtulduğu, kaldığı odada ise saatlerce hareketsiz kaldığı yine tarafıma aktarılan bilgiler arasındadır.

Kişilerin yaşama hakkı, maddi ve manevi varlıklarının korunması Anayasal koruma altındadır. Anayasa'nın 15. maddesi, "*kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz*" derken 17. maddesinde ise bu durum "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca yaşam hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi ve Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 6. maddesinde olduğu gibi birçok uluslararası sözleşme ile de koruma altına alınmıştır.

Birleşmiş Milletler Mahpuslara Muamelede Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) hasta mahpusların tedaviye erişimini zorunlu kılarken, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 10. maddesi ile mahpusların insan onuruna uygun koşullarda tutulması öngörülmüş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi ile de işkence ve insanlık dışı muamele yasağı getirilmiştir.

Kısaca hem ulusal hem de uluslararası sözleşmeler gereği Türkiye, cezaevlerindeki mahkûmların temel insani ihtiyaçlarını karşılama yükümlülüğü altındadır.

Bu bağlamda:

1. Sıddık Güler'in mevcut sağlık durumu nasıldır?
2. İzmir Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu tarafından 21/05/2024 tarihinde Sıddık Güler hakkında düzenlenen kocama haline dair rapor, neden mahpusun yasal temsilcileri ile paylaşılmamıştır?
3. Alzaymır hastası da olan 85 yaşındaki mahpusun Menemen R Tipi Cezaevinden "tedaviyi ret ediyor" gerekçesi ile tekrar İskenderun Cezaevi'ne gönderilmesi hususunda mahpusun vasisine haber edilmiş midir, vasisinin rızası alınmış mıdır?
4. Mahpusa elektrikli tekerlekli sandalye temini için cezaevi savcısına kurum 1. müdürü tarafından "*başvuru yapilsın bakanlığa soralım*" dediği belirtilmektedir. Konu hakkında bakanlığınıza bilgi verilmiş midir?
5. Cezaevi idaresinin elektrikli tekerlekli sandalye temini için yapılan ikinci talebi ret ettiği kararında, gerekçe olarak sadece mahpusun hangi "suç" türünden cezaevinde bulunduğu yazılması, mahpuslar arasında ayrımcılık yapılmadığını iddia eden bakanlığınızın bu iddiası ile çelişmiyor mu?
6. 85 yaşında olup birçok hastalığı bulunan ve yaşamını tek başına idame ettiremeyen ağır hasta mahpus hakkında İzmir Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen raporun gereği olarak mahpusun tahliye edilmesi için bakanlığınıza yapılan başvuruya ne zaman cevap vereceksiniz?
7. Hasta mahpusların hastane sevklerinde doktor önüne giden şahsi dosyalarının üstüne suç tipini belirtir not bırakılması veya kolluk tarafından mahpusların muayene ya da tedavileri sırasında sağlık personellerine mahpusların "suç türlerinin" açıklanması uygulamasını engellemek adına bir girişimde bulunacak mısınız?
8. Sıddık Güler'in yaşam hakkını tehlikeye atan ve kötü muamele yasağını ihlal eden bakanlığınıza bağlı personel hakkında herhangi bir soruşturma açacak mısınız?